

Euroopa Ülemkogu

Brüssel, 23. märts 2023
(OR. en)

EUCO 4/23

CO EUR 3
CONCL 2

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Euroopa Ülemkogu kohtumine (23. märts 2023) – Järeldused

Delegatsioonidele edastatakse järeldused, mis Euroopa Ülemkogu võttis vastu eespool nimetatud kohtumisel.

Euroopa Ülemkogu vahetas arvamusi ÜRO peasekretäri Guterresiga.

*

* *

I. UKRAINA

1. Euroopa Ülemkogu kordab, et ta mõistab resoluutselt hukka Venemaa agressioonisõja Ukraina vastu, mis on ilmne ÜRO põhikirja rikkumine, ning tuletab meelde Euroopa Liidu vankumatut toetust Ukraina sõltumatusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning riigi võõrandamatule õigusele kaitsta end Venemaa agressiooni vastu.
2. Euroopa Ülemkogu tervitab ÜRO Peaassamblee resolutsiooni „ÜRO põhikirja põhimõtted, mis on aluseks terviklikule, õiglasele ja püsivale rahule Ukrainas“ („Principles of the Charter of the United Nations underlying a comprehensive, just and lasting peace in Ukraine“), mis võeti vastu rahvusvahelise üldsuse laialdasel toetusel. Ülemkogu kordab oma toetust president Zelenskõi rahuvaalemile. Euroopa Liit jätkab Ukrainaga koostööd kümnest punktist koosneva rahuplaani osas.
3. Venemaa peab peatama oma agressiooni ning viima kõik oma sõjalised jõud ja käsilased viivitamata, täielikult ja tingimusteta välja kogu Ukraina territooriumilt tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides. Austada tuleb rahvusvahelist humanitaarõigust, sealhulgas sõjavangide kohtlemise küsimuses. Euroopa Ülemkogu mõistab kõige karmimalt hukka seksuaalse ja soolise vägivalla. Venemaa peab viivitamata tagama Venemaale küüditatud või sunniviisiliselt ümberasustatud ukrainlaste, eelkõige laste turvalise tagasipöördumise. Sellega seoses võtab Euroopa Ülemkogu teadmiseks Rahvusvahelise Kriminaalkohtu poolt hiljuti Venemaa presidendi ja tema lasteõiguste voliniku suhtes esitatud vahistamismäärused seoses sõjakuritegudega, mis seisnevad Ukraina laste ebaseaduslikus küüditamises ja ümberasustamises okupeeritud Ukraina aladelt Venemaale.

4. Venemaa peab viivitamata lõpetama tegevuse, mis ohustab Ukrainas asuvate tsiviilkasutuses tuumarajatiste ohutust ja julgeolekut. Euroopa Liit toetab täielikult Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri tööd.
5. Euroopa Liit on kindlalt pühendunud sellele, et tagada täielik vastutusele võtmine Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga seoses toime pandud sõjakuritegude ja muude raskeimate kuritegude eest, sealhulgas luues asjakohase mehhanismi vastutusele võtmiseks agressioonikuritegude eest, mis on mureküsimus kogu rahvusvahelise üldsuse jaoks. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu kokkulepet luua Haagis uus rahvusvaheline keskus Ukraina-vastaste agressioonikuritegude eest vastutusele võtmiseks, mis seotakse Eurojusti toetatava olemasoleva ühise uurimisrühmaga. Ülemkogu kordab oma toetust Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri läbiviidavatele uurimistele. Euroopa Ülemkogu väljendab heameelt seoses eelseisvate läbirääkimistega uue konventsiooni üle, mis käsitleb rahvusvahelist koostööd genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude, sõjakuritegude ja muude rahvusvaheliste kuritegude uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel.
6. Euroopa Liit on jätkuvalt pühendunud sellele, et säilitada ja suurendada kollektiivset survet Venemaale, sealhulgas võimalike täiendavate piiravate meetmete kaudu, ning jätkata partneritega koostööd nafta hinnalae küsimuses. Euroopa Ülemkogu rõhutab, kui oluline ja kiireloomuline on suurendada jõupingutusi, et tagada sanktsioonide tulemuslik rakendamine Euroopa ja riiklikul tasandil, ning on kindlalt pühendunud kolmandates riikides toimuva ja kolmandate riikide poolse kõrvalehoidmise tulemuslikule ennetamisele ja selle vastu võitlemisele. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja komisjoni üles tugevdama kõiki vajalikke jõustamisvahendeid ning töötama selleks koos liikmesriikidega välja täielikult kooskõlastatud lähenemisviisi. Euroopa Liit intensiivistab oma koostööd partneritega, et võidelda Venemaa valenarratiivide ja sõda puudutava desinformatsiooni vastu.

7. Euroopa Liit toetab Ukrainat kindlalt ja täielikult ning jätkab Ukrainale ja tema rahvale tugeva poliitilise toetuse ning majandusliku, sõjalise, finants- ja humanitaarabi andmist nii kaua kui vaja. Euroopa Liit ja liikmesriigid suurendavad jõupingutusi, et aidata rahuldada Ukraina pakilisi sõjalisi ja kaitsevajadusi. Võttes arvesse kõikide liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuve, tervitab Euroopa Ülemkogu nõukogus saavutatud kokkulepet tarnida Ukrainale kiiresti pind-pind-tüüpi ja suurtükilaskemoona ning taotluse korral rakette, sealhulgas ühishangete ja asjakohaste rahaliste vahendite mobiliseerimise kaudu, muu hulgas Euroopa rahutagamisrahastu abil, eesmärgiga pakkuda ühise jõupingutusena järgmise kaheteistkümne kuu jooksul miljoni lasu jagu suurtükilaskemoona, ilma et see mõjutaks teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära.
8. Euroopa Liit võtab jätkuvalt väga tõsiselt kohustust toetada Ukraina taastamist, taastumist ja ülesehitamist koostöös rahvusvaheliste partneritega. Sellega seoses kordab Euroopa Ülemkogu ELi täielikku toetust rahvusvahelise mehhanismi loomisele Venemaa tekitatud kahju registreerimiseks. Euroopa Liit hoogustab koos partneritega jätkuvalt oma tööd, et hakata kasutama Venemaa külmutatud ja tõkestatud varasid Ukraina ülesehitamise toetamiseks ja reparatsioonidena, tehes seda kooskõlas ELi ja rahvusvahelise õigusega.
9. Euroopa Ülemkogu tunnustab Ukraina pühendumust ja reformipingutusi ning rõhutab kooskõlas oma varasemate, eelkõige 23.–24. juuni 2022. aasta järeldustega Ukraina ELiga ühinemise protsessi tähtsust.
10. Euroopa Liit annab Moldova Vabariigile jätkuvalt igakülgset asjakohast toetust, sealhulgas riigi vastupanuvõime, julgeoleku, stabiilsuse, majanduse ja energiavarustuse tugevdamiseks väliste osalejate destabiliseeriva tegevusega silmitsi seistes, samuti toetust riigi Euroopa Liiduga liitumise suunas liikumiseks. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama toetuspaketi enne järgmist ülemkogu kohtumist.

11. Euroopa Ülemkogu mõistab hukka Iraani ja Valgevene jätkuva sõjalise toetuse Venemaa agressioonisõjale. Ülemkogu kutsub kõiki riike tungivalt üles mitte andma materiaalselt või muud toetust Venemaa agressioonisõjale.
12. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja toidu kasutamine relvana on kahjustanud ülemaailmset toiduga kindlustatust. Sellega seoses võtab Euroopa Ülemkogu teadmiseks ÜRO Musta mere teraviljaalgatuse pikendamise. See algatus, ELi solidaarsuskoridorid ja Ukraina algatus „Teravili Ukrainast“ on väga olulised ülemaailmse toiduga kindlustatuse tugevdamisel. Ülemkogu rõhutab vajadust tagada põllumajandustoodete jätkuv kättesaadavus ja taskukohasus kõige enam abi vajavatele riikidele.

II. KONKURENTSIVÕIME, ÜHTNE TURG JA MAJANDUS

13. Pidades silmas üha keerukamaid väljakutseid (kliimamuutused, geopoliitiline olukord, energiahinnad, korduvad tarneahelate šokid, demograafilised suundumused, tööjõupuudus, majanduskasvu- ja innovatsioonilõhe), ehitab Euroopa Liit üles tugevat ja tulevikukindlat majandust, mis tagab pikaajalise jõukuse. See nõuab kõikides poliitikavaldkondades integreeritud lähenemisviisi, mille eesmärk on tootlikkuse ja majanduskasvu suurendamine meie maailmajao kogu majandusliku baasi ulatuses ja mis ühendab süvendatud ühtse turu ning tõhustatud tööstus-, põllumajandus- ja kaubanduspoliitika.

Euroopa Liit tagab oma konkurentsivõime, tugevdades oma vastupanuvõimet ja tootlikkust, hõlbustades rahastamist, seades eesmärgiks taskukohase energia, vähendades oma strateegilisi sõltuvusi, investeerides tulevikuoskustesse ning valmistades oma majandusliku, tööstusliku ja tehnoloogilise baasi ette rohe- ja digipöördeks, samas kedagi kõrvale jätmata.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja komisjoni üles jätkama tööd kõikide nende aspektidega ning andma edusammude kohta aru enne ülemkogu 2023. aasta juuni kohtumist. Lisaks kutsutakse nõukogu üles hindama tehtud edusamme igal aastal, tuginedes komisjoni esitatud andmetele, sealhulgas põhilistele tulemusnäitajatele.

Ühtne turg ning pikaajaline konkurentsivõime ja tootlikkus

14. Ühtne turg on olnud Euroopa jõukuse alus ja parandanud kodanike elu alates selle loomisest kolmkümmend aastat tagasi. Ühtse turu sotsiaalsel mõõtmel on keskne roll väga konkurentsivõimelises sotsiaalses turumajanduses. Aastate jooksul on see oluliselt suurendanud liikmesriikidevahelist kaubandust ja toiminud Euroopa ettevõtjate hüppelauana maailmaturule sisenemiseks. Lisaks sellele, et ühtne turg on andnud märkimisväärse panuse majanduskasvu ja konkurentsivõimesse, on see samuti võimaldanud Euroopa kodanikel saada kasu kõrgetest sotsiaalsetest ja keskkonnastandarditest ning tugevast tarbijakaitsest, muutes Euroopa ülemaailmseks standardite kehtestajaks.
15. Euroopa Ülemkogu toetab ühtse turu kehtivate normide täitmise tagamise ja tõkete kõrvaldamise taas tähelepanu keskpunkti seadmist, nagu on kavandatud komisjoni teatises „30 aastat ühtset turgu“. Hästi toimiv ühtne turg on endiselt väga oluline eduka rohe- ja digipöörde, meie tulevase majanduskasvu ning majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse jaoks. Euroopa Ülemkogu kutsub üles võtma ambitsioonikaid meetmeid, et viia lõpule ühtse turu väljakujundamine, eelkõige digitaal- ja teenuste valdkonnas, ning tegeleda hiljutiste kriiside käigus ilmnunud nõrkustega, tagades võrdsed tingimused nii liidus kui ka üleilmselt. Erilist tähelepanu tuleks pöörata VKEdele.
16. Tuginedes komisjoni teatisele „ELi pikaajaline konkurentsivõime pärast 2030. aastat“, kutsub Euroopa Ülemkogu üles jätkama tööd järgmistes valdkondades.
 - a) Majanduskasvu soodustav regulatiivne keskkond
 - lihtsustada üldist regulatiivset keskkonda ja vähendada halduskoormust, sealhulgas kiirendades loamenetlusi, tehes uutele seadusandlikele ettepanekutele konkurentsivõime kontrollle ning suurendades märkimisväärselt digilahenduste (näiteks eID ning masinloetavad ja standarditud andmed) kasutuselevõttu. Aruandlusnõudeid, eelkõige ELi rohe-, digi- ja majandusalastes õigusaktides, tuleks ratsionaliseerida;

- tagada tõhusalt ühtse turu normide täitmine, eesmärgiga tagada õigusnormide lähendamine kõigis sektorites, sealhulgas teenuste valdkonnas;
- suurendada riikide ja ELi tasandil jõupingutusi, et vähendada piiriülese ettevõtluse tõkkeid ning jätkata tööd seoses liikmesriikidevahelise juurdepääsuga ravimitele, tugevdades samal ajal stiimuleid innovatsiooni investeerimiseks.

b) Investeerimine

- süvendada kapitaliturgude liitu, kõrvaldada piiriülese rahastamise allesjäänud tõkked ning lihtsustada juurdepääsu erakapitalile ja kaasata seda investeringuteks, eelkõige VKEde jaoks. Euroopa Ülemkogu kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles viima selle valdkonna seadusandlike ettepanekutega seotud töö lõpule enne praeguse õigusloometsükli lõppu;
- tagada kättesaadavate rahaliste vahendite ja olemasolevate rahastamisvahendite täielik kasutuselevõtt ning kasutada neid paindlikumalt, et pakkuda strateegilistes sektorites õigeaegset ja sihipärast toetust, ilma et see mõjutaks ühtekuuluvuspoliitika eesmärke. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde, et võttis teadmiseks komisjoni kavatsuse teha strateegilistesse sektoritesse investeerimise toetamise eesmärgil enne 2023. aasta suve ettepanek Euroopa suveräänsuse fondi kohta;
- tugevdada olulisi ökosüsteeme, et tagada kaksikülemineku jaoks turvalised, stabiilsed ja kestlikud tarneahelad;
- parandada ühendatust ühtsel turul kõikide liikmesriikide jaoks, sealhulgas arendades ja uuendades transpordi- ja energiataristut ja -ühendusi, sealhulgas võrke.

- c) Teadusuuringud ja innovatsioon
- soodustada innovatsiooni, keskendudes suure kasvupotentsiaaliga valdkondadele;
 - suurendada investeeringuid teadus- ja arendustegevusse, et saavutada avaliku ja erasektori kulutuste eesmärk 3 % SKPst;
 - hõlbustada uuenduslike toodete ja teenuste turule laskmist, sealhulgas regulatsiooni testkeskkondade kasutamise abil.
- d) Digiüleminek
- teha Euroopas kättesaadavaks andmete väärtus, tagades samal ajal privaatsuse ja turvalisuse ning kasutades reaalamajanduse lahendusi;
 - edendada kogu majanduses digivahendite kasutuselevõttu ning suurendada toetust Euroopa Liidu ettevõtetele ja haldusasutustele, et nad püsiksid tehisintellekti, kvantarvutuse, mikroelektroonika, 6G, web 4.0 ja küberturvalisuse valdkonnas esirinnas.
- e) Oskused
- arendada oskusi ja viia need vastavusse atraktiivsete kvaliteetsete töökohtadega, suurendada naiste ja noorte osalust ning edendada kutseharidust ja -õpet, et tulla toime tööjõupuuduse ja töökohtade ümberkujundamise alaste väljakutsetega, sealhulgas demograafiliste väljakutsetega.
- f) Ringlus
- edendada ringluspõhisemale majandusele üleminekut, et parandada kestlikkust, ning vähendada ELi tööstuse sisendikuluid ja esmase toorainega seotud sõltuvusi, kasutades selleks muu hulgas ära biomajandusest tulenevaid võimalusi.

Tööstuspoliitika

17. Euroopa Ülemkogu vaatas läbi eri tegevussuundades tehtud edusammud. Ülemkogu kutsus üles jätkama tööd ettepanekutega, mis käsitlevad kliimaneutraalse tööstuse määrust ja Euroopa kriitilise tähtsusega toorainete määrust, ning võtab teadmiseks riigiabi ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku.

Kaubanduspoliitika

18. Euroopa Ülemkogu pidas strateegilise arutelu kaubanduse geopoliitiliste aspektide üle ja rõhutas kaubanduspoliitika panust ELi konkurentsivõimesse.

Majanduspoliitika koordineerimine

19. Euroopa Ülemkogu kinnitab:
- nõukogu 14. märtsi 2023. aasta järeldused majanduse juhtimise läbivaatamise kohta;
 - iga-aastases kestliku majanduskasvu analüüsis esitatud poliitilised prioriteedid ning palub liikmesriikidel kajastada neid oma riiklikes reformikavades ning stabiilsus- või lähenemisprogrammides;
 - nõukogu soovitusel eelnõu euroala majanduspoliitika kohta.

III. ENERGEETIKA

20. Euroopa Ülemkogu tegi kokkuvõtte meetmetest, mida on võetud, et reageerida kõrgetele energiahindadele, vähendada gaasinõudlust, tagada energiavarustuskindlus ja kaotada järk-järgult sõltuvus Venemaa fossiilkütustest.

21. Kuigi energiaalane olukord Euroopa Liidus on paranenud, kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni ja liikmesriike üles tagama valmisoleku ja erandolukorra plaanimise, pidades silmas järgmisi gaasihoidlate täitmise ja kütteperioode. Sellega seoses kutsub ülemkogu kõiki asjaomaseid sidusrühmi tungivalt üles kasutama ELi energiaplatvormi kaudu täielikult ära ühisostude mehhanismi (AggregateEU), et veelgi parandada taskukohase hinnaga gaasivarustuse kindlust. Euroopa Ülemkogu palub komisjonil viia kiiresti lõpule 2022. aastal vastu võetud erakorraliste meetmete hindamine ja teha vajaduse korral ettepanek nende kohaldamise pikendamiseks.
22. Euroopa Ülemkogu kutsub kaasseadusandjaid üles jõudma kiiresti kokkuleppele kõigis asjakohastes ettepanekutes rohepöörde kiirendamiseks ning jätkama viivitamata tööd ELi elektrienergia siseturu korralduse muutmise ettepanekuga, et tagada selle vastuvõtmine 2023. aasta lõpuks.

IV. MUUD KÜSIMUSED

Ränne

23. Nõukogu eesistujariik ja komisjon teavitasid Euroopa Ülemkogu edusammudest, mida on tehtud ülemkogu 9. veebruari 2023. aasta järelduste rändealase osa rakendamisel. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde, et ränne on Euroopa väljakutse, millele Euroopa peab reageerima, ning kutsub üles kõiki kokkulepitud punkte kiiresti rakendama. Ülemkogu vaatab rakendamise läbi juunis.

Välissuhted

24. Pärast 6. veebruaril 2023 toimunud traagilist maavärinat tervitab Euroopa Ülemkogu Türgi ja Süüria rahva toetuseks korraldatud rahastajate konverentsi tulemusi ning kutsub üles maksma lubatud abi kiiresti ja tõhusalt välja.

25. Euroopa Ülemkogu tervitab Kosovo* ja Serbia vaheliste suhete normaliseerimisele suunatud lepingut ja selle rakenduslisa, mis on lahutamatu osa nende liikumisest Euroopa suunas ning milles lepiti kokku ELi vahendatud dialoogi kaudu, mida juhtis kõrge esindaja, ning kutsub mõlemat poolt üles täitma asjakohasel viisil ja heas usus oma vastavaid kohustusi.
26. Euroopa Ülemkogu mõistab karmilt hukka Valgevene demokraatliku opositsiooni silmapaistvatele esindajatele pikkade ja põhjendamatute vanglakaristuste määramise. Ülemkogu kutsub Valgevene ametivõime üles austama inimõigusi, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet, lõpetama repressioonid, vabastama poliitvangid ja austama vähemusi.
27. Euroopa Ülemkogu tervitab kokkuleppe saavutamist Windsori raamistiku teemal ning jääb ootama kõikide kokkulepitud lahenduste kiiret heas usus rakendamist.

*

* *

Euroopa Ülemkogu tervitab ÜRO 2023. aasta veekonverentsi ja selle veemeetmete tegevuskava. Ülemkogu tunnistas vajadust tõhustatud veealase tegevuse järele ELi ja üleilmsel tasandil ning rõhutab veega kindlustatust käsitleva ELi strateegilise lähenemisviisi tähtsust.

* *Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.*